

KURJER LITEWSKI

w WILNIE dnia 24. Lipca V. S. ROKU 1809.

S. PETERSBURG V. S. d. 15 lipca. Minister wewnętrzny ogłasza odkryty sposób przez mechanika Metcgera pędzenia wódki z arbusow, doświadczeniami jego po nieiakiej części udoskonalony — Otrzymał on 60 wiader gorzałki podobney do araku i tyleż podleyszey z arbusow na 7 mórgach urosłych. Wynalazca zapewnia, że można robić wszelakiego gatunku wódki gdańskie i likiery francuzkie z wysoku arbusowego. W Sareptie przedawał on sztof araku swojego po 4 ruble i pół, a sztof podleyszey wódki po 5 ruble i pół. W otrzymaniu spiritusu postępował mechanik tym sposobem: wybierał z arbusow mięso czerwone aż do ostatka, i warzył ono w kotle, do którego zaraz po zagotowaniu kładł chmielu, po półfunta na każde 100 arbusow. Potym wybierał ten sos zwarzony i przecedziwszy gotował go w drugim kotle aż do wywarzenia 6tej części; w ten czas cedził raz drugi do kadzi obszerney; i kiedy tak wywarzony likwor ostygł trochę, i był tylko ciepłym, iak bywa mleko zagrzane, wlał pół sztofa dobrych drożdży piwnych na każde 50 wiader likworu; który na ten czas mocno burzy się. We dwa dni zlewa się płyn pomieniony do beczek, w których póty póki fermentacya trwać będzie, nie powinien być zamykany. Po skończoném burzeniu się przepędza się braha trzykrotnie przez alembiki. Tym processem otrzymana wódka po wszystkich probach okazała się podobną do francuzkiej. Azatym wewnętrzny minister obiawia to odkrycie powszechności i szcęgulniey poleca południowym prowincjom państwa rosyyskiego, gdzie uprawa roli mniej udaie się, a arbusy w obfitości od doymuiącego gorąca i promieni słonecznych rosną i doyrzewiają: gdyż spodziewa się że te likwory zastąpią miejsce drogo sprowadzanych z zagranicy.

Armia polska zdobywszy Zamość i w nim zabrawszy 44 działa oraz 5 t. nieprzyaciół opadowała całą Gallicyą aż do Brodow i Lwowa. W Gallicyi formuje się powszechnie powstanie: każdy powiat wystawia batalion piechoty i szwadron iazdy. Wiele osob własnym kosztem zaciąga pułki. G. Dąbrowski obiecał dawać żywność zbiegom austr: i pozwolił konie przedawać; broń iedną powinni oddawać rządowi. AX. Ferdynand domagał się ażeby Wazszawa zapłaciła 500 t. złotych kontrybucyi. Gubernator torunia Wilczyński, wezwany d. 15 maja przez G. Mohr do poddania się tey twierdzy, odpowiedział: że taką propozycyą uczynić może wtenczas, kiedy wperzynę obróci miasto i mury obali: do tey chwili 100 dział odpowiadać iemu będą.

PARYZ d. 12 lipca. Ogłoszono tu telegrafem odebraną wiadomość od wielkiej armii w tych słowach: Imperator przeprawił się za Dunay: i d. 5 oraz 6 odniósł zupełne zwycięstwo nad Austryakami. „Z niecierpliwością oczekujemy szcęgulow tey wielkiej bitwy, która spodziewamy się będzie ostatnia w tey wojnie—Kolumna, stawiająca się na pamiątkę zwycięstw przeszley z Austryą kampanii, mieć będzie 153 stopy wysokości z napisem łacińskim: Napoleon Imperator poświęcił chwale woyska wielkiego ten z bronzu zdobytego pomnik wojny niemieckiey, którą w 3 miesiącach roku 1805 ukończył, Napolio. imp. aug. monumentum. belli. germanici. anno. MDCCCV. trimestri. spatio. ductu. suo. profligati. ex. aere. capto. glorioe. exercitus. maximi. dicavit. — Obywatele wiedeńscy d. 1 i 2 musieli złożyć w cekauzie większą część oręża. Niepozostało więcey broni tylko ile potrzeba było dla utrzymania mieyskiej straży—Austriacy chcieli chytrą odzyskać twierdzę Czettin, którą Bosniacy im wzięli, lecz nieudała się sztuka i 1000 ludzi stracili.

Monitor dla dowodu że Austrya ciągle myśliła o wojnie ogłosił urzędowie korrespondencyą ministra austr: Stadion z ambasadorem austr: Meternich. Hrabia Champagny, pisze Stadion, niezaspokoil nas bynajmniey; przewraca nasze postępowanie, przeistacza wypadki i nowe krzywdy nigdy nieuczynione wynayduie. Niechcemy wchodźć w tłumaczenie szcęgulne, bo to mogłoby więcey 2 dwory rozjątrzyć. Propozycya dworu fr: ażeby Austrya rozbroiła swoją potęgę, s pomiędzy nayjaśnieyszych, niemoże być uważaną tylko za nieprzyjazną i przeciwną godności oraz niepodległości monarchii austr. Cesarz niechce powierzyć swego bezpieczeństwa obietnicom gabinetu fr: doświadczenie nauczyło, że oświadczenia fr: pokoju, z obozu potężnego woyska przyslane, dążą iedynie do nachylenia dworow, którym są one uczynione, do ślepego posłuszeństwa woli gabinetu Tuilleries. Gwarancya ofiarowana nie tylko niezabezpiecza Austryi, lecz wystawia na smutną kolej samego gwaranta. Nieproś o pasporta, póki będziesz mógł zostać w Paryżu, i niewprzód wyiedziesz aż kroki nieprzyacielskie rozpoczęte będą. Król wirtem. widać iest zbyt gwałtowny; nieżyczę więc powracać do Wiednia przez iego kraie; raczey udasz się na Moguncyą i Frankfort. G. Andreossi wymknoł się od nas prawie niepostrzeżony pod różnemi pretextami, lecz inne osoby poselstwa przytrzymane będą w odpowiedź za iego osobę.

Cesarz, pisze Meternich w swojej nocy,

życzy pokoju, lecz trwoży się widząc poruszonych XXżąt ligi reńskiej i zebranych 80 t. konskrypcjonistów. Donieść musi posel że gabinet Tuilleries opacznie tłumacząc wypadki może obłąkać opinią publiczną, lecz niezaspokaja Cesarza i Niemców, którym Francya grozi widocznie — Król wirtem, pisze Stadion do P. Metternicha, na proźbę Francyi obwieścił iż sekwestrować będzie dobra wszystkich tych, którzyby służyć u obcego mocarstwa niepowrócili we 4ch tygodniach do kraioy ligi reńskiej: pogroził nawet zostającym w służbie u Cesarza konfiskatą dóbr i sądem wojskowym. Musiał więc Cesarz użyć wszelkich środków do odwetowania takiej krzywdy i uważył ten wyrok za zerwanie pokoju, azatym odwołał ze Sztudgartu posła swojego. Odieżdżając s Paryża udasz się iak nayprędzey prosto do obozu Cesarza. Lękam się barzo o osobę żony JW Pana, bo nasz Pan Sztugardski nie nadto iest łagodny; nie ręczę nawet żeby w Ochsenhausen niedoświadczyła iakiey obelgi — Barzo powoli działasz; ta iest wada w doskonałości niemieckiey: lecz ia rozumiem że polityka terazniejsza od dział zależy; i im więcej przewlekać będziemy, tym więcej stracimy. Uważam z boleścią iż zapał nasz stygnie; lękam się ażeby w przewłóce niezgasł zupełnie; postąp więc tak, ażebyś był wypędzony z Paryża, bo tu nigdy niezdecyduią się. Nasi tak są odważni iak kobieta w pologu. Wszystko zważając, niepomylił się N... mówiąc że nam trzeba lat 15 do przygotowania się i tyleż do wyrzeczenia, iużemy gotowi.

Wiadomości hiszpańskie donosi P. Metternich, nie są ciekawe dla dworu Tuilleries. Francuzi wielokroć byli tam porażeni: 55 t. anglikow wylądowało pod Kadix. G. Cuesta i Infantado z armią od 60 t. postępują do Toledo: i to podobno było przyczyną wyjazdu Króla z Madrytu. Choroby zaraźliwe w Hiszpanii panujące przeniosły się schoremi do prowincyi południowej Francyi: szpitale napełnione są zarażonemi. Lękaia się barzo nadchodzących upałów — Tu monitor czyni uwagę, że te fałszywe przedstawienie rzeczy było niemają przyczyną do wojny, której życzył hrabia Stadion.

WIEDEN d. 6 lipca. Wyspa Loban, teraz od imienia Napoleona nazwana, wiecznie w dzieiach świata pamiętną będzie. Na niey wszystkie plany utworzono, i z niey cios straszny wymierzono. Stolica ta świadkiem była prawie oczewistym walney bitwy; lecz ieszcze dokładnego opisania dać niemoże: tyle zaszło nowych wypadkow, i s tak wielkim pospiechem działano! W tłumie wypadkow cząstkowe tylko odebralismy doniesienia, które czytelnikom wiernie podaiemy dla ułożenia ogólnego obrazu. Od d. 1 lipca zgromadzać się nagle zaczęło wojsko fr: w Ebersdorf i na wyspie Napoleonowej.

D. 1 X. Rivoli posłał 800 ludzi na brzeg lewy na przepędzenie przedniey straży austr, która w szanćach stała: nocą przeszło 10 t. i most utwierdzony został. D. 3 60 t. francuzow przeszło s prawego brzegu na wyspę. Vice-król zbliżył się ze swoją armią i łącząc się z wielkiem wojskiem pomnożył ono do 170 t. D. 3 noc całą i d. 4 przechodziły wojska 3ma

mostami i rozwiiały się na lewym brzegu w szanćach przedmostowych. Napoleon sam był przytomny szykowaniu się kolumn i porządku pilnował. D. 5 zatrudniał Imperator uwagę AX. Karola czyniąc różne obróty ze swoją armią, między Aspern i Eslingen; tym czasem nocą w czasie łoskotu grzmotow i piorunow, w śród naywiększey ciemnoty i burzy, budowały się 2 mosty, niżey Ebersdorf o 2 godziny drogi pod Fischament. W tém miejscu przeprowiło się 30 t. francuzow, iak drudzy donoszą cała armia Vice-króla. Azatym dnia tego o południu zaczęła się generalna rozprawa na całej linii. Jedni donoszą że francuzi bagnietem zdobyli wszystkie szanće austr, reduty i cały okopany oboz AX. Karola, drudzy twierdzą, że po sztucznych i naybiegleyszych obrótach wojsko fr: przesunęło się ku Węgrom i że Vice-król z armią swoją od węgier obszedł skrzydło lewe cesarskich, i tym sposobem nieużytecznemi zrobił wszystkie szanće. To pewne że wysłani d. 5 s placu bitwy officerowie badeński i wirtemberski do dworow swoich, ażeby opowiedzieli, co się stało, donieśli że Napoleon uderzył na wszystkie fortyfikacye cesarskich i 5 bateryi zdobył oraz 3 t. ludzi uwięził. Tym czasem stolica nasza w okrótnym widziała się położeniu; ciekawość, boiaźń, szemranie, zapał wielu zajmował; wielu też do więzienia poszło i roztrzelanych zostało. G. Wrede, z Linc we 4 dni po wyścicu, tu d. 5 stanowszy utrzymał szczęśliwie spokojność publiczną.

Dzien 6ty niemniej był ważny iak poprzedzający. O świtanu straszliwa kononada zaczęła rozprawę. Szturmem dobyto wsi oszańcowaney Enzersdorf; potym koleią dobywano utwierdzonych stanowisk Deutsch Wagram, Baumensdorf i Neusidel. Połączone siły cesarskich w naywiększym wyteżeniu złamane zostały. Sztafety prawie co godzinę biegly raz z Eslingen drugi raz z Entzesdorf, inny raz z innego miejsca odprawione. Tym czasem wojska wirtemberskie osadzały Nusdorf, Prater i Tabor broniąc przystępu do Wiednia oddziałom cesarskich. Badończykowie do korpusu Mar: Masseny należeli. Sasi byli w rozprawie. Naypierwiey skrzydło lewe cesarskich odcięte było od Węgier, okrążone i pobite; środek dłużej się bronił, lecz tym większey staty doświadczył. Skrzydło prawe cesarskich chciało obeyść armią fr: i z boku uderzyć, lecz same pod Aspern odcięte zostało i porażone: w tém iednym miejscu liczą austriakow od 20 do 30 t. przerzniętych. Musiał więc nieprzyziaciel wszędzie ustępować, lecz niemógł pójść gościńcem Prezburgskim do Węgier; gdzie stał AX. Jan; cofnął się więc drogą na Znaym ku Czechom. Nieprzyziaciel stracił niezmiernie wiele: goniec wyprawiony do Króla saskiego do Frankfortu poniosł wiadomość że Francuzi wzięli 100 dział i 40 tieńcow; oraz wielką liczbę bagażow, których AX. Karol w nagłym ustępie uprowadzić niezdolał. Mówią iż to zwycięstwo iest iednym z naywiększych i nayważniejszych, które tylko Napoleon w życiu swoim odniosł. Uważaia iż 50 t. francuzow w tey 2 dniowej bitwie niewystrzeliło ani iednego razu. Główna kwatera Napoleona przeszła z Ebersdorf na Loban do Enzersdorf, Wolfkersdorf, i De-

ustch - Wagan, skąd ku Znaym poszła.

KRAKOW d. 20 lipca. Mówią iż z obozu cesarskiego przyjeżdżano do Napoleona z różnemi propozycjami przed bitwą, w iey ciągu i później: to pewne że MG. Berthier i GK. Wimpfen d. 12 w obozie pod Znaym na mocy pełnomocnictwa ułożyli i podpisali następujące zawieszenie broni, które P. Chłapowski, będący przy Imperatorze gońcem wyprawiony, w nocy z dnia 15 na 16 tu przynosił. „1) Będzie zawieszenie broni między wojskami Imperatora fr: i króla wł: a Cesarzem austr: 2) Linia graniczna póydzie ścianą oddzielającą Austryę od Czech, tudzież granicą w Morawii cyrkulow Znaymu i Brynu od Ołomunieckiego, iakoteż linią z Morawii zaczawszy od punktu gdzie cyrkul Brynski dotyka się rzeki March, iey ciekim do zbiegu z rzeką Taya, ztąd do S. Joanny, daley gościńcem do Prezburga zajmując to miasto i pół mili w koło, od tego miejsca Dunaiem wielkim aż do uścia rzeki Raby zajmując miasto Rab i pół mili na okół, ztąd daley w gurę rzeką Rabą aż do Styryi; nakoniec póydzie granica ścianą Styryi, Karnioli, Jstryi i Fiume, zawarowawszy co do Fiume potwierdzenie AX. Karola. 3) Cytadelle Bryn i Grac mają być wydane natychmiast po podpisaniu niniejszey umowy. 4) Oddziały austr: będące w Tyrolu i Voralbergu ustąpią s tych kraiow. Zamek Saxenburg wydany będzie francuzom. 5) Magazyny właściwe żywności i odzienia mogą być zabrane przy ustąpieniu woysk austr: s kraiow uwalniających się; 6) Co do Polskiej dwie armie zajmą linią, na której dziś stoją 7) Niniejsze zawieszenie broni trwać będzie miesiąc cały. Kroki nieprzyjacielskie rozpocząć się niemogą aż w 15 dni po zapowiedzeniu. 8) Wyznaczeni będą kommissarze wzajemni dla uskutecznienia teraźniejszey umowy. 9) Od dnia iutrzeyszego woyska austr: ustępować zaczną s kraiow wyrażonych. Bryn oddany będzie armii fr: d. 14 a Grac d. 16 lipca.“

Tu więc tym sposobem zastanowiony został postęp woysk, które d. 15 do nas przyprowadzili X. Józef Poniatowski i G. Dąbrowski. W ten czas Konsyliarz Krzyżanowski witał Xcia i walecznych rycerzow wywodząc zaszczyt, iż wchodzą do miasta, które niegdyś było stolicą królów, i odzyskują szanowne składy ich popiołów, a to w tym dniu, w którym roku 1410 Władysław Jagiello poraził zgromadzone woyska całych Niemiec, w którym ten król 50 t. na placu położył i 40 t. zabrał w niewolę oraz 50 chorągwi zdobył—Krakow założony, iak wywodzą, roku 700 przez Krakusa, miasto znakomite miescem koronacyi Królów i ich grobami, sławne akademią roku 1343 od Kazimierza W. założoną a 1400 przez Jagiellę uposażoną, dobyte było roku 1655 i 1702 przez Szwedow, później w czasie konfederacyi barskiej, nareszcie przez Cesarzkich roku 1794 teraz 1809 lipca 15 przez polakow opanowane. Położone iest nad Wisłą, która niedaleko w Szląsku początek swój bierze, w kraju żyznym blisko Bochni i Wieliczki, pod którymi miastami wyrabiają się zupy solne wielkie intraty czyniące. Bochnia była niegdyś wioską. Bolesław wstydlivy odkrył pod nią roku 1251

szyby solne. W miejscach niektórych mają głębokości na 600 łokci. Koło tego miasta znajduje się alabaster. Zupy wielkie później były odkryte. Roku 1696 wielki pożar w nich się był zaiol, i długo trwał nim ugasić trafiono. To miejsce iest obfitsze od pierwszego. Ztąd Gallicya Czechy, Szląsk, Węgry sol biorą. Pod miastem przez 5 wiekow wybrano ogromną masę, zrobiły się ulice przestronne i głębokie: sklepienie góry, na której Wieliczka stoi, podparte iest słupami solnemi i drzewem; są wykute komory na sol, magazyny na siano: stajnie nawet są wyrabane: we środku znajdują się jeziora wody słoney. Jan Kazimierz za 16 t. posiłkow puścił Wieliczkę domowi austr, ledwo za Augusta z powróconą była Polsce. Ru 1775 dostała się dziedzicznie Cesarzowi i ciągle dotąd przez rząd austr: wyrabiana była.

D. 19 ogłoszono tu odezwę X. Poniatowskiego do Gallicyanow; w której doniosł że sprawiedliwa iest ich ufność dla Napoleona, że on rozkazał obiać obie Gallicye w iego tymczasową possessyą; zdjąć ze wszystkich gościńcow, gmachow i miejsc publicznych orły austr, a postawić orły fr, że Napoleon zalecił w Jego imieniu prowadzić administracyą kraiową. Wezwani są obywatele tą odezwą do posłuszeństwa rządowi, i do wierności temu holdowi, który przez deputacyą d. 13 czerwca Napoleonowi został złożony—W Lublinie, Krakowie i innych miejscach odprawilo się uroczystym obrzędem wykonanie przysięgi wierności Imperatorowi. Wszędzie obchodzono z należytą powagą i okazałością tę ofiarę—Obywatele nieprzestają uzbraiać s pospiechem półki organizujące się.

BERLIN d. 18 lipca. Legacya francuzka podała tu do ogłoszenia następną wiadomość. Woysko fr: przeprowiło się szczęśliwie przez Dunay w nocy z dnia 4 na 5ty, mając do tego ułatwione przez miesiąc wszelkie sposoby. Austriacy zostali pobici na obszerney równinie Marchefeldt na lewym brzegu Dunaju między rzekami March i Rusbach. D. 6 drugi raz pobici byli na wzgórkach pod Deutsth—Wagan nad Rusbach. Wyparci stamtąd pierzchnęli w naywiększym nieporządku ku Czechom. D. 9 Napoleon miał główną kwaterę w Wolkersdorf gdzie Franciszek i AX. Karol tak długo przebywali. D. 10 przeniosł kwaterę do Walferdorf miasteczka leżącego na trakcie do Brinn.

Posel austr: podobnie ogłosił doniesienie swojego dworu. Woysko fr: pod zasłoną wielkich baterii na wyspie Loban założonych przeprowiło się na lewy brzeg Dunaju przez d. 5 i w szanach nadbrzeżnych rozłożyło się: Francuzi mieli w boiu cały Europy południowej żołnierzy. Dnia 5tego o południu zaczęła się bitwa na całej linii. Woysko austr: na środku i skrzydle prawem nie było z miejsca wzruszone: nieprzyjaciel użył dział wielkich fortowych, lecz nie pokonać nietrafiło męstwa żołnierzy cesarskich. Owszem skrzydło prawe wytrzymawszy natarczywość francuzow ich zwyciężyło i 6 t. ieńcow zabrało, między którymi znaleźli się Portugalczycowie. Francuzi straszną klęskę ponieśli w zabitych i rannych. Między innemi poległ w tym attaku ich wodz Lassalle. Lecz skrzydło lewe nie było tak szczę-

śliwe: udało się francuzom obeysć ono od Deut-sch - Wagan i do ustępu zmusić: dokazała to 2ga armia fr, która niżej Ebersdorf przepra-wiła się przez Dunaj: Azatym AX. Karol po-standził cofnąć całe wojsko i ustąpić do Mo-rawii. Generalissimus wszędzie osobiście był czynny nieuważając na żadne niebezpieczeństwa i przeto ranę odniósł, lecz nie jest ona niebez-pieczna. Zasłużony i sławny G. Nordman ciężko raniony; podobnież ucierpiał X. Homburg: i wielu innych dostojnych mężów, którzy nie-osczczędzali życia swojego dla oyczyzny.

D. 9 Anglicy wysiedli na ląd niemiecki pod Kuxhaven niedaleko Hamburga w liczbie 500 i zaraz opanowali baterie nadbrzeżne pod Ricebutel. Ten wypadek potrwożył wszystkich mieszkańców okolicznych; lecz nie długo w nie-pewności losu zostawali, albowiem wkrótce an-glicy nazad wsiedli na statki; wszakże nieod-płyneli, lecz ich okręty stoją w portowym sta-nowisku—Niespodzianie Drezno stolica króle-stwa saskiego raz drugi opanowana została przez Cesarzkich. D. 12 przywieziono do Dre-zna rannego officera, który na granicy rozpo-znając austriaków, postrzelony został. D. 13 mały oddział sasów bawiący w stolicy z niey wystąpił i udał się ku Meissen: później poka-zał się przy rogatkach od Dipolswalde patrol austr. Półkownik Thielman s korpusem sasów oddalił się od miasta zbliżając się do Bareyt dla połączenia się s Xciem Abrantes. Tymcza-sem 1800 austriaków d. 14 weszło do Drezna. G. Kienmayer obiwszy komendę nad połączo-nemi wojskami GG. Amende i Radzieiowicz dwakroć poraził X. Abrantes, któremu 6 dział zabrał. Azatym ogłoszone zwycięztwo Xcia Abrantes w troynasob powetowane zostało; bo nieprzypisywał sobie większych zdobyczy nad 2 działa i 400 ieńców. Pisma fr: ogłosiły że Austriacy wszedłszy do Saxonii pozabierali kas-sy królewskie prowincjonalne mieyskie i gmin-ne, oraz wszystkie składki na ubogich, tudzież zapasy lazaretów; że obrazy nawet i drogie sprzęty wozami były wywiezione, że Xże Oels w Dreźnie rozkuć kazał 37 zbóyców i ich do swego regimentu wyborowego wcielił; że tacy żołnierze dopuścili się rabunków i wszelkiey swywoli niemając względu za żadne przepisy i ustawy wojenne. „Na to odpowiadaia austri-acy z zaprzeczeniem doniesień przeciwnych ho-norowi; sam AX. Karol wyraził, iż opisanego łupieztwa Saxonii przypuścić niepodobna; gdyż on nie dał takich rozkazów, owszem dawniej wydał odezwę do wojska ażeby przykładną kar-ność zachowało; tudzież G. Kienmayer pole-cił karać ze wszelką srogoscią występnych żoł-nierzy Xcia Oels.

Piszą iż przeszły król szwedzki uda się na wyspę Vifergo przy Jenkeping, i tam mieszkać będzie aż do pokoiu: inni mówią że do Anglii oddali się i tam resztę życia przepędzi—An-glików wielka jest potęga na morzu bałtyckim. Oświadczyli oni szwedom iż będą zasłaniać ich handel i brzegi dla zabezpieczenia od wszel-kich przypadków. Francuzi kazali otworzyć komunikacyą lądową ze Szwecyą: można od-tąd przez Stralsund bezpiecznie znosić się ze Szwedami: wyznaczone nawet zostały do tego potrzebne osoby w Stralsundzie — Pomeranii

szwedzkiej dotąd los niepewny; albowiem nie względem tego kraju niepostanowiono, coby na zawsze los jego gruntowało—Granice pruskie z Westfalią ieszcze nie pewne, przeto czasami nieiakié różnice zachodzą—Aresztowano tu wie-lu officerów, którzy dali się uwieść Szillowi i razem z nim poszli, a teraz po iego rozbiciu tu powrócili—G. Evald z Duńczykami stoi mię-dzy Gluckstad i Altoną.

MADRYT d. 5o czerwca. Doniesiono królowi że kupy rokoshanów andaluzyyskich kryją się w górach Sierra Morena, że niektórzy zbóycy stamtąd schodzą na dolinę i w Prowin-cyi Manche rabują. Pokazali się oni pod Man-zanares, gdzie G. Sebastiani s 4tym korpusem stojący napróżno usiłował przymusić ich do boiu; bo zawsze mimo największej liczby unikali spotkania; w którymby pewnie pokonani by-li. Naczelnikiem ich, jest nieiakiś Venegas, który pod Ucles zupełnie był pobity. Król sam przedsięwziął odwiedzić te strony, i odbyć po-droź razem militarną i polityczną. D. 22 wy-iechał otoczony gwardyą swoją, nocował w Il-lescar, drugi raz w Toledo. Ma przy sobie M. Jourdan i GG. Dessolles oraz Leri. Stolica zupełnie spokojna—G. Suchet schwytał iedne-go generała angielskiego, który w bitwie pod Belchite kawalerją hiszpańską dowodził—Mar: Soult połączony z MM. Ney i Mortier naprzod postępuje ku południowi i ma się łączyć z M. Victor, który ciągnie do Lizbony—O Anglikach niesłychać gdzie się oni obracaią: zapewne nie-muszą być daleko od swoich okrętów.

MEDYOLAN d. 2 lipca. Jescze dotąd Anglicy nieodważyli się wylądować we Wło-szech. Dotąd wyprawa ich nieprzyniosła in-nego skutku, oprócz zajęcia wyspy Jschia i dru-giej Procida. Wezwał także nieprzyiaciel do poddania się wyspę Capri, lecz załoga nieprzy-iela nawet pisma wodzów angielskich, i one nierozpieczętowane odesłane było. Garstka we-teranów na załodze w twierdzy Jschia będąca dotąd skutecznie broni się przeciwko napaści—W Rzymie kwitnie porządek należyty. Znie-sione są dawniejsze iurydykcy, a Kodex Na-poleona zaprowadzony. Gwardya narodowa formuje się s pospiechem—Na sławnych równi-nach Marengo, gdzie roku 1800 los wlochów był rozwiązany, gdzie osada weteranów francu-zkich założona, zbiera się wojsko odwodowe, z regimentów, w Piemencie rozrzuconych, i s kon-skrypcyonistów, którzy z departamentów fr: pospieszaią—Waltelina cale spokojna; wszczę-ty rozruch już uspokoiony i śladów iego nie-zostało — S Turcyi przychodzące wiadomości najmniej są pewnemi co do wypadków nad Dunaiem; iedne drugim sprzeczne nic dokła-dnego nienauczaią.

FRANKFURT d. 12 lipca. Nakoniec zwy-cięztwo zupełne uwieńczyło trudy armii fr. Gońcy z obozu wysłani do Fryderyka Augusta donieśli o zupełney porażce AX. Karola. Sto dział i 40 t. ieńców jest owocem wygranej. Tymczasem nieprzestaią posiłki ciągnąć do W. armii—X. Abrantes na granicach czeskich miał szczęśliwe gonitwy: zdobył 2 działa i 400 ień-ców a 200 trupem położył. Obraca się ku Saxo-nii, którą zasłaniać zamysła a razem i czynić za-czepnie przeciwko Czechom.

D O D A T E K

DODATEK Nro. 59.

DO GAZETY KURJERA LITIEWSKIEGO

w WILNIE dnia 24. Lipca. ROKU 1809.

SZCZUCZYŃ 20 lipca. D 29 zakończył bieg nauk, które w 6 klassach podług przepisów dawane były. Uczniów 226 zdawało przez dni 4 dokładny rachunek z postępu swojego licząc zgromadzonemu z pobliskich powiatów obywatelstwu. Byli Prowincyał XX Piarow litich X Józef Ostrowski s Proboszczem i Dziekanem wolkowskim X Korzeniowski pytali uczący się młodzi z nauk moralnych i fizycznych, z języków francuzkiego niemieckiego i rossyjskiego: okazywała także chataktery i rysunki geometryczne. X Proboszcz mi dzielski Godlewski miał słowne w czasie uroczystego nabożeństwa kazanie. po popołudniu młodzi ucząca się muzyki tańców i lechtów kończyła dowody użytego pilnie czasu. Nakoniec w dowod wdzięczności Rodzicom krewnym i całemu obywatelstwu młodzież grała w sali szkolnej komedya, którą JP. Terlecki nauczyciel tańców i muzyki zamknął baletem.

W numerze 52 kuryera litt. położyliśmy między A i B, początkowe warunki traktatu: gdzie się kładź powinno [i:] w przyimku czyli p epozycyi, to jest: przed literami e. f. k. p. s. t. np: s Krakowa, s Frankfortu, s Paryża. Następnie tam rzeczono go traktatu arts 5ty „Ale oprócz 6 wymienionych spółgłosek do których niniejszym traktatem przybiera [s] zawsze [z] obowiązek mieć będzie, inszym swoim kolegom bez oporu towarzyszyć, jako to: z Wilna, z Grodna, z Berlina Drezna, z Lublina i ze Lwowa, [nie z Lwowa :] ale nietylko z Europy lecz z Afryki, z Azji i aż z Ameryki wyprawiać się musi s tym kolegami; od których go niniejszy traktat nie odłączył. „... wtym że paragrafie 2 o [v] pojedynczym i [w] dubeltowym, które jak dubeltowe lepiej się trzyma w podwójnej sile, położona jest uwaga że się wiele dubeltowych rzeczy namnożyło... i od dubeltowego piwa aż do smietany, od materji aż do nitki, wszystko teraz jest dubeltowe... i ludzie nawet z różnych względów i pobudek dubeltowi bywają. Do tych uwag rozmowcow A i B koło alfabetyczne taką uwagę w końcu przydało „Czyliż młodszy starszemu niepowinien ustąpić? Gdzie się tylko nasza Rzplta alfabetyczna znajduje, z najdawniejszych kronik i archiwów naszych dowodnie się pokazuje, że dawniejszym kolegą naszym jest [v:] iż jego potomek [w] któryby się bez tamtego nieurodził. Iakże może i on i my ze względu na młodszego odmówić względów starszemu? Starszy tedy [v] powinien zyskać reindukcyę, do praw swoich powrócić i zająć swoje miejsce v kole naszym przed [w] reszta potem.

Sąd taxatorsko-exdywizorski majątku zeszłego Bukharyna w mieście powiatowym Witkomierzu za dekretami sądu głg agitujący się w skutek tychże dekretów, będzie wyprzedawał przez publiczną licytacyę kamienicę w mieście Witkomierzu o dwóch piątrach w samym rynku sytuowaną, na którą, ażeby życzący takową kamienicę nabyć, do mia ta Witkomierza w terminach poniższych to jest w pierwszym na dzień 2. w drugim na dzień 4. w trzecim i ostatnim na dzień 9. mca augusta opatrzeni gotowemi do zapłaty Pieniędźmi lub odpowiedniemi Kaucyami przybywali, ogłasza. Za podpisem zaściadających.

Na skutek dekretu oczéwistego sądu głg 2 departamentu guber grodz w roku 1807 gbra 26 d nastalego, taxę i exdywizyę majątności Bukstowa, w pcie Stołim gubernii grodz, majątkow Rudni, Szlahina, i Witcza w pcie rohaczew gubernii mohilew położonych oraz wszelkiego po zeszłej Wiktorji Wierzeyskiej Podstoliney Parnaw pozostalego majątku przeznaczającego sąd taksatorsko exdywizorski na d 15 apryla 1809 w przepisany Komplecie do majątności Bukstowa zebrany, sądownictwo swoje rozpoczął, i w porządku załatwienia tego co akcesorynemu przypadnieniu było właściwym, stosownie do regół wymienionego dekretu sądu głg

majątności Bukstow Szlahin, Rudnia i Witcze że wszelkimi ich przynależnościami, w administracyę WW. Antoniemu Regentowi Ziemskiemu Stołim Pawłowi Asesorowi sądu głg Grodzień 1. Depar; i Feliksowi Starościcowi Kazimierzowi Szumowiczom: iako większość pretensji mającym; w administracyę z obowiązkiem wykalkulowania się z teyże administracynej posessyi, oddał, inwentaryę i wymiar wyrażonych majątkow przeznaczył, oraz z posessyi dotychczasowej majątności Bukstowa na WW. Szumowiczach, z posessyow zaś folwarkow, Szlahina Rudni, na V. Wincentym Wierzeyskim równie iak na posessorach majątku Witcza, akta kalkulacyi i weryfikacyi uznał, koleją komportacyę wszelkich dokumentow do sprawy posługujących, wyswiecających wszelki zeszłej Wiktorji Wierzeyskiej majątek, inwentarzow, listow podawczych, rejestrow, wyswiecających ruchomość przy zajęciu Bukstowa naydzioną na VV. Szumowiczach, podobnie na V. Wincentym Wierzeyskim, komportacyę wszelkich dokumentow na folwarki przez niego dzierżane służących inwentarzow rejestrow, i wszelkich pism wykazujących exystującą ruchomość w wyrażonych folwarkach przy obięciu zabraną, i wszelką własność zeszłej Wiktorji Wierzeyskiej, równie na posessorach folwarku Witcza wszelkich niniejszey sprawy tyczących się dokumentow, w ostatku na wszystkich ogólnie tak stawiających, iako i niestawiających Wierzeyskich i Pretensorach do majątku zeszłej Wiktorji z Turczynow Wierzeyskiej Podstol Parnaw, komportacyę wszelkich obligow dekretow, i rozmaitego tytułu dokumentow, majątku teyże Wierzeyskiej tyczących się do kancelaryi sądu swojego, lokacyę swoją w kancelaryi grodzkiej Stołim mającey, pod dokładnemi rejestrami na d. 15zy gbra 1809 pod przysięgą uznawszy: wolną komunikacyę stronom wszystkim komportowanych papierow za rewersami ostrzeż, do persystencyi całej komportacyi w kancelaryi, od terminu na skomportowanie przeznaczonego czas trzymiesięczny zamierzył; następnie wszystkich kredytorow i Pretensorow do majątku zeszłej Wierzeyskiej adytować VV. Szumowiczom dozwolił: po ułatwieniu czego Sąd taksatorsko exdywizorski sądy swoje do d. 10 Febr 1810 odłożył. Gdyby zaś o tych wyrokach i postanowieniach sądu taxatorsko exdywizorskiego, każdego z interesujących potrzebna wiadomość doszła, awizacyę w tey materji do gazet krajowych, sankt petersburskiej i litewskiej, dla 3krotney kolei podać kancelaryi swojej zalecił: w stosunku do czego Kancellaryja sądu taxator exdywizor przez niniejsze pismo wyszczególniwszy, wszystkie sądu tego iudykata ogłasza: w celu, aby te przez strony wykonanemi zostały, równie aby wszyscy Wierzeyskie i Pretensorowie do majątku zeszłej Wiktorji Wierzeyskiej na opisany termin dla rozprawy stawali gdyż na przypadek niestanności, strata i upadek pretensji zakreslone—Dati Roku 1809 mca 12 Dnia Józef Lipski Regent Sądu Taxatorsko-Exdywizor

Wileński Policmeyster podaie do powszechney wiadomości! iż kupca tuteyszego Abela Sołowieczyka Liwrańca iako to: Szmuyło Klaczko, Iosiel Zalzberg, Iudel Hurewicz z pomocnikiem Dawidem Usinem, Falko Rytenberg i Abel Wólk z pomocnikiem Meidelem Binsztokiem, oraz sam kupiec Iosiel Zakheyn z Leybą Szewszelowiczem dla handlowych kupieckich interesow chcą wywieźć za granicę w różne miasta, ktoby zatył miał do nich iakową pretensyę, niech uczyni odezwę do tegoż Policmeystera Roku 1809 mca Iuli 17. Dnia.

Policmeyster Szłykow.

Podaie do wiadomości Star Iosiel Szmuyłowicz kupiec wileń Kadyszowicz i Gabryel Hercielielowicz iż Ru 1808 mając wspólny handel z Star: Mowszem Iosielowiczem oby wileń, takowy Iosielowicz po wypłaceniu z wspólnej handlowey kasy następnie trzy wezle, i cerograf

u siebie zatrzymał, imo cerograf ręką Markusa Heymana po hebrajsku pisany pod rokiem 1808 Julii 14go na rub sreb. 1648 wydany. 2do wexel blankietowy w tymże Roku augusta 1go ręką Star Leybela Eliaszowicza Assa na prostym papierze po hebrajsku pisany na rub sreb. 1200 5tio wexel z okienkiem ręką tegoż Assa po polsku pisany, z podpisami Mowszy Iosielowicza i Iosiela Szmuyłowicza w tymże Ru marca 12go wydany z terminem opłaty w roku tymże Julii 24 na rub sreb. 138 a nadrugiey stronie rzeczono Leybela Assa ręką zaodnotowano, że in vim tego wexlu wzięto rub 5 kop 33. 4to wexel na wexlowym papierze w tymże Ru i miesiącu 11go dnia po polsku ręką wzniemionego Assa pisany także z okienkiem z terminem opłaty w tymże Ru apr 23 s podpisami tegoż Mowszy Iosielowicza, i Meiera Kadysowicza na rub sreb. 591 a na drugiey stronie ręką tegoż Assa 3 razy zaodnotowano że wzięto in vim tego wexlu w ogulerbi sr 289 k 53 5to wexel po polsku pisany ręką Leybela Assa na imie star Zawela Peysachowicza kupca i oby wileń na który żadne pieniądze nie zaliczone w ru tymże augusta 16go datowany, z terminem opłaty po objawieniu z podpisami wszystkich 3ch siar Iosiela Meiera i Gabriela teraz uwiadamiających na rbl sr 1100 iakowe 4ry wexle i piąty cerograf są z manifestowane; i o zwrot kasatę onych z Mowszem w Grodz wileń rozwinięty proceder, aby takowych do ukończenia sprawy nikt nie nabywał iako nie mających żadnego waloru i już zupełnie opłaconych podaje się to do powszechney wiadomości.

Gdy w przeszłym Nrze 55 Kuryera Littgo Kancelarya Sądu Taxatorsko - Exdywizorskiego massy b. Kupca Wileń: Lochera przez podaną w dacie 10 tego Msca awizacją termin do promulgaty dekretu dzień 25 idącego Msca za nadto krótko obwiesciła, tak iż strony do tcy sprawy interessowane ile odlegle mieszkające dla samey krótkości czasu wiedzieć o terminie i przybydź na ony niebyłyby w stanie, a WW. Adwokaci którzy tcy Sprawie attentowali z powodu iż ten czas od zabaw sądowych wolny, oddaliwszy się z miejsca sądów wcześnię nieostrzeżeni również niewiadomością terminu wymawiaćby się mogli, ażeby więc strony nie były narażone na iakowe ztąd ubliżenia Sąd Taxatorsko - Exdywizorski odwolując rzeczoną awizację; praełixie termin do promulgaty Dekretu w mieście Wilnie dzień 5 7bra idącego 1809 ru składa i na ony iako nie chybną dla przesłuchania Dekretu wszystkie interessowane strony zawołuje — Za podpisem zasiadających i Regenta.

Daniel Buk z obywatel miasta gubernińskiego Wilna mając z staroz: Josielem Szmuyłowiczem i iego kompanią z różnych handlow, i podradow rozrachunki, w roku terazniejszym 1809 Febr: 15 dnia zupełnie one kącząc, wydał rzeczonemu Szmuyłowiczowi oblig na rubli sreb: dwa tysiące trzysta z terminem zaliczenia takowey summy w tymże roku Julii 24 dnia. — Pomieniony Szmuyłowicz potrzebując przed terminem satysfakcyi, gły na prozbę zyskał oną, oblig wraz i niezawodnie miał z swej stancyi przynieść i zwrócić. — Powołność ta w dobrę wzięrze dla staroz: Szmuyłowicza tymczasowie zostawiona, dałasię później uczuć bolesnie: albowiem na kilkakrotne rekwizycye nie raz rzeczony Szmuyłowicz każdorazowie przy świadkach zwrotem obligu uwodząc, do tcy pory ony u siebie nie wolnie zatrzymuje; niżej wyrażony, chociaż rozumie o własney każdego ostróżności, że nikt takiego obligu bez skomunikowania się z obligodawcą, nabydź nie zechce, dla większego atoli bezpieczeństwa donosi powszechności, iż takowy oblig datą wyżey oznaczony, całkowicie jest zaspokoiony, razem ostrzega, że: jeśli iaki onego obligu ze strony staroz: Szmuyłowicza okaże się fymark, samemu tylko nabywey zamitrażenie lub szkodę przyniesie.

Mikołay Iasiński Szambelan B. D, P. po zapisanym w akta Ziemskie powiatu Ihumeńskiego oświadczeniu, ninieysze do powszechney wiadomości podaje ostrzeżenie iż dobra Bożyn z atynencyami w mińskiej Gubernii powiecie Ihumeńskim sytuowane, do dziedzictwa JW. Hrabi Michała Platera przynależące, a teraz w zastawney ostrzegającego posesyi będące tak dalece pokazują się bydź obciążone długami, że te istotną pomienionych dóbr wartość blisko wedwoie przewyższają a JW. Dziedzic zawiodłszy ufność kredytorow i już bynajmniej o exmpeyą niedbając

uśilnie o powiększenie masy tychże długow stara się. Z takowych JW. Dziedzica zamiarow wywiązuje się konsekwencya że po wydanym ostrzegającemu zastawnym na dora Bożyn prawie, a tym barzicy po wniesionym do akt publicznych oświadczeniu, kto na pozor Dziedzictwa pomienionych dobr sumę pożyczcy, zapewne w nadziei pozyskania oney omylonym zostanie.

Iest do przedania majątek ziemi wyborney; w pcie newelskim w guber witepskiej leżący; dusz 596 i wysiewu oziminy w 2 folwarkach czetwerti 150 mający; z rozkładem wypłaty na lat 25 do banku: życzący nabydź dowiedzą się o cenie ostatniey w asygnacyach u W. P. Antoniego Chostyńskiego skarbnika orszan w pcie newelskim mieszkającego.

Pewny godny obywatel potrzebuie na wieś o mil 50 od Wilna guwernera posiadającego języki francuzki, niemiecki, Gramatykę leometryą, Geografią, i Historyą, ktoby życzył przyiąć te obowiązki zgłosi się dla umowy do WJX. Daniłowicza Rektora mieszkającego w Domie XXży Piarow.

R 1809 mca Julii 28 dnia iadąc przez trocką bramę po zawalu ulicą do Sgo Stefana idąc do folwarku Gur należącego do miasta, zgubiony został zegarek złoty, Bregielta z repetycją głosną. Cyferblat złoty. U tego zegarka łańcużek wewnątrz tombakowy ze słuczek okrągłych zrobiony. Przytym łańcużku pieczętka duża złota w której krywanik uierzmieży ieszcze. ktoby takowy zegarek znalazł, niech się zgłosi do W. Szłykowa Policmeystra miasta Wilna a tam nagrody odbierze Rubli dwadziescia pięć asygnacyinych

Przybyły do tcy stolicy Machanik z Londynu William Trynham ofiarne Obwatolom tcy Prowineyi usługi swoje w budowaniu różnych machin do gospodarstwa wiejskiego służących iako to: 1mo Machina do młocenia zboża władana czterma końmi, która wymłóci i wyczyści (to iest wyarfne.) razem ośm kop Zyta lub Pszenicy w iedney godzinie 2do: Machina do samego czyszczenia zboża, za pomocą której dwuch ludzi wyczyści w iedney godzinie ośm beczek 3tio: Machina do kraiiania słomy na sieczkę. 4to: Machina do mienienia siodu iednym koniem. 5to: Machina do podniesienia wody do iakiey chce wysokości dwóna końmi. 6to: Młyn wietrzny na cztery kamienie, który wten czas kiedy nie ma wiatru moce władany bydź końmi lub wółami. 7mo: młyn wodny nowego wynalazku na sześć kamieni o iednym tylko kole wodnym. Adiesować się do Iana Wilson na Rudnickiey ulicy w domie Nro 110. mieszkającego.

Roku teraz: 189 mca Junii 25 dnia, Dekretem Sądu Gł Ltw. wileń. z departamentu na satysfakcyą kredytorow W. Antoniego Supińskiego Rott: zawiley: przeznaczona została taxa exdywizya dóbr iego Migul, Ponar, Osan, w oszmian. Szwakszt, Kaniabicz w zawiley. Ptlach położonych, i dzień 10. Augusta R teraz: 1809. do rozpoczęcia takawey exdywizyi w głównych dobrach Migulach determinowany, z warunkiem ażeby WW: kredytorowie i pretensorowie rzeczono Supińskiego do żadnych innych subseliow niepozywali nierokowali i konwicyow nieprzewodzili. Dla wiadomości każdego pretensora do publicznych gazet w imieniu W. Rotm: Supińskiego iako Plenipotent ninieysze uwiadomienie umieszczam i podpisuję. Stan: Kozieł Kapitan b. W. Ros.

Słowo LOGOGRYFU Konstantynopol. SZARADA

Czy to z trndnością zgadnąć ci się daie
W czym p i e r w s z e p y n i e, drugie plecie wszystko baie?

C e n a t a r g o w a.					
Od d. 27 Junii do d. 4 Julii				Rub	Kop
Beczka	Zyta	-	-	10	80
	Pszenicy	-	-	20.	—
	Jęczmienia	-	-	6.	40
	Owsa	-	-	5.	—
	Grochu	-	-	9	—
Faska	Masła	-	-	4.	50
Asygnacya	100 Rubli	-	-	44.	—
Dukat	-	-	-	3.	26